

Vaqf Osmanlı

heç olmasa bir günlüyə doysunlar dünyanı uşaqlara verək bir günlük də olsa öyrənsin dünya dostluğu uşaqlar dünyanı alacaq əlimizdən onlar ölməz ağaclar əkəkələr

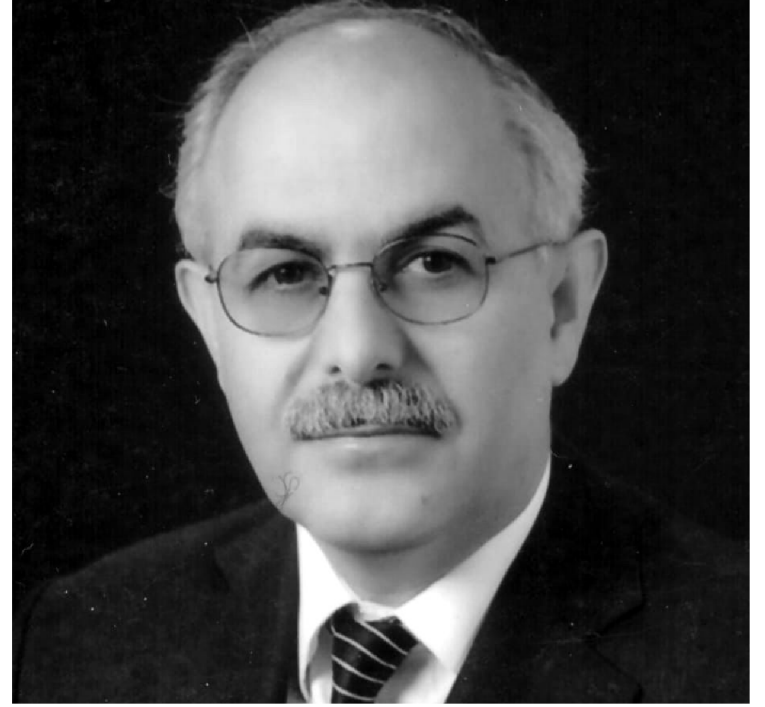
Həbsxanalarda azadlıqdan məhrum neçə-neçə illər keçirməyə məhkum olanların azadlıq, mübarizə, yaşam eş-

Hikmət əmin idi ki, "torpaqdan, oddan, dəmirdən doğulanların ən mükəmməli doğulacaq" belə özgürlük savaşılarından. "Hürriyyət kavğası" aparlar həmişə mücadilə meydanlarındadır.

3 iyun 1963-cü ildə Nazim Hikmətin xalq, Vətən, özgürlük uğrunda döyünən ürəyi əbədi dayandı...

"Azərbaycanın ana şairi Mirvarid Dilbazi Nazimin ölümünə belə şərh edirdi:

**Ölüm hökmü, dar ağacı
Baş əydirmədi bu mərdi.**

Prof. Dr. Ali Kafkasyalı'nın "Böyük Türk şairi Nazim Hikmət və Türk Dünyası" monoqrafiyası üzərinə fikir gəzintiləri

(əvvəli ötən sayımızda)

Ancaq Nazim Hikmət bu şərəfsiz yolu seçə bilməzdi və seçmədi də. Şərəfli insanların yolu Vətən və xalq sevgisindən keçir. Belə ali dəyərləri qəlbində yaşadanların nəinki ürəyi, heç qələmi də sahibinin gördüyünü, duyduğunu səhv yazıb yolunu aza bilməzdi. Nazim Hikmət bir missiya, amal, üçün - qaranlıqları aydınlatmaq üçün doğulmuşdu. Bu yoldan onu heç bir qara qüvvə - zindan, kosmopolit düşüncəli Vətən "aşiq"lərinin gözügötürməzliyi döndərə bilməzdi. Ali Hoca'nın yazdığı kimi, "Nazim Hikmət; "Türk kəndlisi, Türk xalqı, Böyük Türk milləti, Türkiyə, Türkcəm.." deyərək ilk gənclik illərindən dünyasını dəyişənə qədər bu məqsədlə mücadiləsini davam etdirmişdir" (s. 133).

Hər bir fikir, söz və qələm adamının şəxsiyyətini, həyat və ictimai mövqeyini qəlbinin diktəsi ilə yazdıqları aydınlaşdırır. Nazim Hikmətin poetik dünyası da milli kimliyin, milli ruhun, milli mücadilənin yoludur. Onun şeirlərindən seçmələrlə fikrimizi dəqiqləşdirək:

Goca tarix verdi yay, verdi kaman,
Çəkirik yayı zaman-zaman.
Uçan ox vuruşumuzdur, quş misalı,
Hədəf - qurtuluş misalı!..

Tutaq ki, həbsxanadayıq, yaşımız əlliyyə yaxın.
Dəmir qapının açılmasına hələ on səkkiz il var.
Yenə də bayırla bir yaşayacağıq.

Oranın insanı, heyvanı, savaşı ilə,
ordakı həyatın səsi ilə

bərabər yaşayacağıq.
Yəni, necə, harda olursaq olaq,

insan ölməyəcək kimi yaşayacaq.

Dünyanı verək uşaqlara heç olmasa bir günlüyə allı-güllü bir şar kimi oynasınlar

oynasınlar nəğmələr söyləyərək ulduzlar arasında dünyanı uşaqlara verək böyük bir alma kimi verək, isti bir çörək kimi

qinə, enerjisinə, gələcəyə inamına, bəşəri düşüncələrinə heyran qalmamaq mümkün deyil. Budur, "Günəşi içənlərin türküləri", "toxum-

Lakin bir məmləkət dərdi
Bu tunc ürəkli şairi
Nəhayət, yerlərə sərdi.

27 aprel 1953-cü il tarixin-

görmək o günü,
ölərsəm qurtuluşdan əvvəl yəni,

- elə də görünür, -
Anadoluda bir kənd qəbiristanında basdırın məni
və təsadüfən
başım üstündə bir çinar olarsa
daş-maş da istəməz...

Təəssüf ki, Nazimin arzusu yerinə yetirilmədi, Anadolu torpağına basdırılmadı. Ancaq milyonların qəlbində yerini tutdu. Əbədi orda yaşayacaqdır" (s. 119).

Bu, Ali bəyin, mənim, eləcə də bütün Nazim Hikmətsevərlərin təkə təsəllisi deyil, həm də böyük inamıdır. El üçün yaşayanlar heç vaxt ölmürlər...

Ali bəy də özünü anlayan dan ulu Türkün bəşəri və milli ideyalarının qələbəsi naminə nəsilərə örnək olan bir yoldadır - babası Məmməd Bayramoğludan, atası Aloy Hacıdan ona miras qalan bir şərəfli yolda. Bu şərəfli yolu Ali Hoca'nın oğulları Muhammet Savaş bəy və Yavuz Selim bəy davam etdirirlər. Nəsil kökündə olanı itirə bilməz. Bəşərin xilas zəkada, kamalda, yorulmadan mübarizədədir.

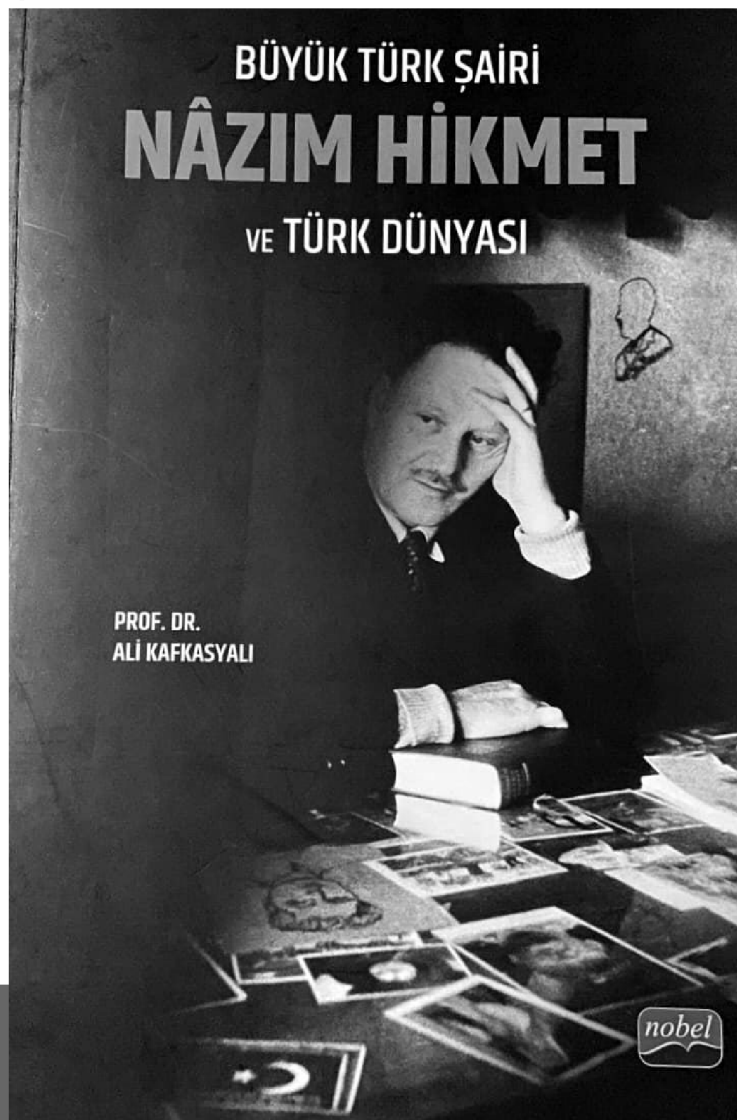
Onu da qeyd edim ki, Ali bəyin babası Məmməd Bayra-

ilə birgə yerli əhalini erməni və gürcü basqınlarından qoyurdular. Məmməd Baba Qazax rayonunun Salahlı kəndinin yuxarısındakı təpədə uyuyur. Bu yaxınlarda Ali Kafkasyalı'nın, rayon rəhbərliyinin və əhalinin təşəbbüsü və köməyi ilə şəhid Məmməd Bayramoğlunun qərib məzarının ətrafı abadlaşdırılmış, qəbirin başdaşı və sinədəsi yenilənmişdir.

"Ot kökü üstə bitər" - deyiblər. Savaş bəy Ali bəyin oğlu, Aloy Hacı'nın nəvəsi, Məmməd Bayramoğlunun nəticəsidir. Onun düşüncələri də atasının, babasının, ulu babasının ömür yolundan qaynaqlanıb. O, bu şərəfli yolun davamçılarındadır:

"Qara günlər görməyənlər, qaranlıq şərtlərdə aydınlığın xəyalıyla ömür sürməyənlər, özgürlüyün dadını bir dəm dada bilmək üçün həyatını sərf etməyənlər, dövlət üçün, millət üçün hər çətinliyə köks gərməyənlər, elinin vurğunu olub dilinə könül verməyənlər" (Pr. Dr. Muhammet Savaş Kafkasyalı) işıqdan, aydınlıqdan, intellektdən, haqdan, ədalətdən qorxarlar.

Bəli, Savaş bəy, böyük Türk şairi Nazim Hikməti də uzun illər məhrumiyyətlərə düşər edən belələri idi.

Həbsxanalarda azadlıqdan məhrum neçə-neçə illər keçirməyə məhkum olanların azadlıq, mübarizə, yaşam eşqinə, enerjisinə, gələcəyə inamına, bəşəri düşüncələrinə heyran qalmamaq mümkün deyil. Budur, "Günəşi içənlərin türküləri", "toxumdan, torpaqdan, ümidddən, sevməkdən qorxanlara qartal qanadlı bülbüllərin oxuduğu mahnılar"...

Məhz buna görə Nazim Hikmət əmin idi ki, "torpaqdan, oddan, dəmirdən doğulanların ən mükəmməli doğulacaq" belə özgürlük savaşılarından. "Hürriyyət kavğası" aparlar həmişə mücadilə meydanlarındadır. 3 iyun 1963-cü ildə Nazim Hikmətin xalq, Vətən, özgürlük uğrunda döyünən ürəyi əbədi dayandı...

dan, torpaqdan, ümidddən, sevməkdən qorxanlara qartal qanadlı bülbüllərin oxuduğu mahnılar"...

Məhz buna görə Nazim

də Barviha sanatoriyasında yatarkən arzusunu "Vəsiyyət" adlı şeirində belə yazırdı:

Yoldaşlar, qismət olmazsa

moğlu 1918-ci ildə bolşevik, erməni və gürcü birlikləri tərəfindən şəhid edilib. O, İkinci Şıxlı Kənd Mühafizə Birliyinə başçılıq edib, silahaşları

Onlar unudurdular ki, belə qafa sahiblərini tarixin üfünətli zibilliyinə atacaqlar, Nazim Hikmətlər isə bəşər durduca yaşayacaqlar...